

אלגברה ב' (0160104) – חורף 2026
תרגול 11 – תבניות בילינאריות וחוקן האינרציה של סילבستر
אלן סורני
הרשימות עודכנו לאחרונה בתאריך ה-13 בינואר 2026

1. **תבניות בילינאריות**

הגדרה 1.1 (תבנית בילינארית). יהי V מרחב וקטורי. **תבנית בילינארית** f על V היא העתקה $f: V \rightarrow V$ שהינה **לינארית** בשני הרכיבים.

הערה 1.2. מעל $\mathbb{C}$ עוסקת לעיתים בתבניות סטוקו-בילינאריות ("אחת-וחצית לינאריות") במקומם בתבניות בילינאריות. נדבר על אלו בהמשך.

הגדרה 1.3 (מטריצה מייצגת של התבנית בילינארית). יהי V מרחב וקטורי סופי-ממדי עם בסיס $(v_1, \dots, v_n)$ ותהי f התבנית בילינארית על V . המטריצה המייצגת של f לפי B היא

$$[f]_B = \begin{pmatrix} f(v_1, v_1) & \cdots & f(v_1, v_n) \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ f(v_n, v_1) & \cdots & f(v_n, v_n) \end{pmatrix}$$

טענה 1.4. לכל $v, u \in V$ מתקיים $[u]_B^t [f]_B [v]_B = f(u, v)$.

בנוסף, אם $A = [f]_B$ לכל $u, v \in V$ $[u]_B^t A [v]_B = f(u, v)$.

מסקנה 1.5. יהיו B, C שני בסיסים של אותו מרחב וקטורי סופי-ממדי V , ותהי f התבנית בילינארית על V . אז

$$[f]_B = (M_C^B)^t [f]_C M_C^B$$

וב證ה. לכל $v, u \in V$ מתקיים

$$\begin{aligned} [u]_B^t (M_C^B)^t [f]_C M_C^B [v]_B &= (M_C^B [u]_B)^t [f]_C M_C^B [v]_B \\ &= [u]_C^t [f]_C [v]_C \\ &= f(u, v) \end{aligned}$$

לכן מהטענה נקבע שוויון. ■

במקרה של אופרטור T על V הקשור בין $[T]_B, [T]_C$ הוא דימיוון. המסקנה מראה קשר אחר במקרה של התבניות בילינאריות, שימושי להגדירה הבאה.

הגדרה 1.6 (מטריצות חופפות). מטריצות $A, B \in \text{Mat}_n(\mathbb{F})$ נקראות חופפות אם קיימת הפיכה עבורה $B = P^t AP$.

מסקנה 1.7. המטריצות $[f]_B, [f]_C$ המייצגות התבנית בילינארית לפי בסיסים שונים, הינם חופפות.

הערה 1.8. ניתן לשחזר את התבנית הבילינארית ממטריצה מייצגת שלה, ולמעשה ההעתקה $f \mapsto [f]_B$ הינה איזומורפיזם בין מרחב התבניות הבילינאריות והמרחב $\text{Mat}_n(\mathbb{F})$.

הגדרה 1.9 (תבנית בילינארית סימטרית). יהי V מרחב מכפלה פנימית ותהי f התבנית בילינארית על V . נגיד כי f סימטרית אם $(u, v) = f(v, u)$ לכל $u, v \in V$.

הגדרה 5.1. יהי V מרחב מכפלה פנימית ותהי f תבנית בילינארית על V . נגדיר כי f מוגדרת חיובית לחולוטין אם $0 > f(u, u) \in V$ לכל $u \in V$.

נגדיר באופן דומה תבנית מוגדרת שלילית לחולוטין/אי-שלילית/אי-חיובייה.

תורגיל 1. תהינה $(\mathbb{R})$ $A, B, P \in \text{Mat}_n$ באשר P הפיכה ומתקיים $B = P^t AP$.

הוכיחו או הפריכו את התענות הבאות.

$$1. \det(A) = \det(B).$$

$$2. \text{ל-}B \text{ יש אותו ערכם עצמיים.}$$

$$3. \text{rank}(A) = \text{rank}(B)$$

$$4. A \text{ הפיכה אם ורק אם } B \text{ הפיכה, ובאשר זה מתקיים } A^{-1}, B^{-1} \text{ חופפות.}$$

פתרון. 1. מתקיים

$$\det(B) = \det(P^t AP) = \det(P^t) \det(A) \det(P)$$

ולכן יש שווין אם ורק אם $\det(P) = 1$. אבל, $\det(P^t) = \det(P)$ ולכן $\det(P^t) \det(P) = 1$ ולבן זה מתקיים אם ורק אם $\det(P) \in \{\pm 1\}$.

2. הדוגמא הקודמת מראה שהערכים העצמיים לא נשמרים.

3. הדרגה נשמרת כי P^t , P הפיכות.

4. נניח כי A הפיכה. אז B הפיכה כי הדרגות שלן שוות. נשים לב כי

$$B^{-1} = (P^t AP)^{-1} = P^{-1} A^{-1} (P^t)^{-1}$$

$$\text{ובו} \quad B^{-1} = \tilde{P}^t A^{-1} \tilde{P} = (P^t)^{-1}$$

אלגוריתם 5.1 (דירוג סימולטני של מטריצות). נזכור שמטריצה הפיכה P הינה בפל של מטריצות אלמנטריות. בפל שמאל במטריצה אלמנטרית E מתקאים לפחות דירוג על השורות, ובפל ב- E^t מתקאים לפחות דירוג זהה על העמודות (החלק השני נקבע כי מתקיים $(EA^t)^t = (EA^t)$). נתאר איך להיעזר בכך לקלוט שבל מטריצה $A \in \text{Mat}_n(\mathbb{F})$ סימטרית עבור $\mathbb{F}$ ממוץין 2 (בלומר, $0 \neq 1 + 1$), חופפת למטריצה אלכסונית.

1. יהי $i = 1$.

2. אם $0 \neq (A)_{1,1}$, נחלק לשני מקרים.

2.1 אם $0 = (A)_{1,j} \forall j \in [n]$, המטריצה מהצורה

$$A = \begin{pmatrix} 0 & 0_{1 \times (n-1)} \\ 0_{(n-1) \times 1} & X \end{pmatrix}$$

ואז די לבצע פעולות שידרגו את X למטריצה אלכסונית.

ובוור לשלב 4.

2.2 אם קיימים $j \in [n]$ עבורו $0 \neq (A)_{i,j}$, נוסיף את השורה $h-j$ לשורה $h-i$, ולאחר מכן את העמודה $h-j$ לעמודה $h-i$.

למשל, אם התחלונו עם המטריצה

$$A := \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

$$A \xrightarrow{R_1 \leftrightarrow R_1 + R_2} \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

$$\xrightarrow{C_1 \leftrightarrow C_1 + C_2} \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

ונזכר כי פעולה הדירוג התקבלה על ידי הצמדה EAE^t כאשר

$$\cdot E = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

במטריצה החדש שנסמנה A במקום המטריצה הקודמת, המקדם (i, i) שונה מאפס. שימוש לב שהמטריצה שהתקבלת אינה המטריצה A שהחלנו אליה, אך לצורך תיאור האלגוריתם, נתיחס אליה בתור A לאורכו.

3. לכל $i > j$, אם $0 \neq (A)_{j,i}$, או באופן שקול $\neq (A)_{i,j}$, נוסיף בפולה של השורה $i-j$ לשורה $i-j$ שתאפס את המקדם $(A)_{j,i}$, ולאחר מכן נוסיף אותה כפולה של העמודה $i-j$ לעמודה $i-j$ (שתאפס את המקדם $((A)_{i,j})$). למשל, אם התחילו עם

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

ועבורו $i=1$, נדרג תחיליה

$$\begin{aligned} A &\xrightarrow{R_2 \leftrightarrow R_2 - \frac{1}{2}R_1} \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 0 & -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \\ 1 & 1 & 0 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{C_2 \leftrightarrow C_2 - \frac{1}{2}C_1} \begin{pmatrix} 2 & 0 & 1 \\ 0 & -\frac{1}{2} & \frac{1}{2} \\ 1 & \frac{1}{2} & 0 \end{pmatrix} \end{aligned}$$

ונזכר כי פעולה הדירוג מתקבלת על ידי הצמדה EAE^t כאשר

$$\cdot E = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ -\frac{1}{2} & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

לאחר מכן, נעשה אותה דבר כדי לאפס את $(A)_{1,3}$.

4. אם $n < i$, נגדיל את i ב-1, ונחזור לשלב 2.

5. נסמן את המטריצות האלמנטריות שמצאננו במהלך החישוב בתור $E_k, \dots, E_1$ לפי הסדר. אז, אם A_0 המטריצה שהחלנו אליה, ו- D המטריצה שקיבלנו בסוף, מתקיים

$$D = E_k \cdot \dots \cdot E_1 A_0 E_1^t \cdot \dots \cdot E_k^t$$

נסמן

$$P := (E_k \cdot \dots \cdot E_1)^t = E_1^t \cdot \dots \cdot E_k^t$$

ונקבל כי

$$D = P^t A P$$

מסקנה 1.12. יהיו F שדה ממציין שונה מ-2, בלומר שדה בו $0 \neq 1+1$. אז, כל מטריצה סימטרית מעל $\mathbb{F}$ חופפת למטריצה אלכסונית.

תרגיל 2. יהיו V מרחב וקטורי מממד $n \in \mathbb{N}_+$, $\text{char}(F) \neq 2$, עם ממציין F על V . בילינארית סימטרית על V הראו כי קיימים בסיס C עבורו $[f]_C$ אלכסונית.

פתרונות. יהיו B בסיס של V ותהי $f \in \text{Bil}(V)$. אז A סימטרית, ולפי המסקנה קיימת מטריצה $P \in \text{Mat}_n(\mathbb{F})$ הפיכה עבורה $D := P^t A P$.

$$D = P^t A P = P^t [f]_B P$$

לפי סעיף 3 של תרגיל 5 בגillion תרגילים 1, קיים בסיס C עבورو $P^{-1} = M_C^B$, ביוון sh^{-1} הפיכה. לכן, $P = (M_C^B)^{-1} = M_B^C$

$$, D = (M_B^C)^t [f]_B M_B^C = [f]_C$$

כasher בשווון האחרון השתמשנו במסקנה 1.5 לגבי מעבר בסיס.

תרגיל 3. 1. תהי

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 2 \\ 1 & 2 & 1 \\ 2 & 1 & 2 \end{pmatrix} \in \text{Mat}_3(\mathbb{Z}/5\mathbb{Z})$$

מיצאו מטריצה $P \in \text{Mat}_3(\mathbb{Z}/5\mathbb{Z})$ הפינה עבורה $P^t AP$ אלכסונית.

2. האם ניתן לחת מטריצה P' אחרת שתיתן תשובה מתאימה?

3. האם יש מטריצה $Q \in \text{Mat}_3(\mathbb{Z}/5\mathbb{Z})$ הפינה עבורה $Q^t B Q = I_3$ באשר $Q \in \text{Mat}_3(\mathbb{Z}/5)$ באשר

$$B = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 2 \\ 1 & 1 & 0 \\ 2 & 0 & 1 \end{pmatrix} \quad 4. \text{ האם יש מטריצה } Q \in \text{Mat}_3(\mathbb{Z}/5) \text{ הפינה עבורה } Q^t B Q = I_3 \text{ באשר}$$

פתרונות. 1. נדרג את A למטריצה אלכסונית באשר בכל שלב נבצע פעולה דירוג שורה ולאחריה פעולה דירוג عمودה מתאימה.

$$\begin{aligned} A &= \begin{pmatrix} 2 & 1 & 2 \\ 1 & 2 & 1 \\ 2 & 1 & 2 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{R_2 \leftrightarrow R_2 + 2R_1} \begin{pmatrix} 2 & 1 & 2 \\ 0 & 4 & 0 \\ 2 & 1 & 2 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{C_2 \leftrightarrow C_2 + 2C_1} \begin{pmatrix} 2 & 0 & 2 \\ 0 & 4 & 0 \\ 2 & 0 & 2 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{R_3 \leftrightarrow R_3 - R_1} \begin{pmatrix} 2 & 0 & 2 \\ 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{C_3 \leftrightarrow C_3 - C_1} \begin{pmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \end{aligned}$$

נקבל כי

$$P^t = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 2 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 2 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

מקיימת את הנדרש, ובן ניקח

$$P = \begin{pmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

2. בcn. למשל, יכולנו קודם להחליף את השורות הראשונה והשלישית, ולאחר

$$(P')^t = P^t \begin{pmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 & 0 & 1 \\ 2 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \end{pmatrix} \neq P^t$$

$P' \neq P$ ואז

3. קיבלנו $P^t AP = \text{diag}(2, 4, 0)$ וזהת אינה מטריצה מדרגה מלאה. דרגה נשמרת תחת חפיות מטריצות, ובן לא ניתן שיש Q בנדירש.

4. ננסה דירוג לפי שורה ועמודה.

$$\begin{aligned} B &= \begin{pmatrix} 2 & 1 & 2 \\ 1 & 1 & 0 \\ 2 & 0 & 1 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{R_3 \leftrightarrow R_3 - R_1} \begin{pmatrix} 2 & 1 & 2 \\ 1 & 1 & 0 \\ 0 & 4 & 4 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{C_3 \leftrightarrow C_3 - C_1} \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & 4 \\ 0 & 4 & 4 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{R_2 \leftrightarrow R_2 + 2R_1} \begin{pmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 0 & 3 & 4 \\ 0 & 4 & 4 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{C_2 \leftrightarrow C_2 + 2C_1} \begin{pmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 4 \\ 0 & 4 & 4 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{R_3 \leftrightarrow R_3 + 2R_2} \begin{pmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 4 \\ 0 & 0 & 2 \end{pmatrix} \\ &\xrightarrow{C_3 \leftrightarrow C_3 + 2C_2} \begin{pmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{pmatrix} \end{aligned}$$

בעת, נוכל לחלק איברים על האלבוסון רק בربיעו, ביוון שיש לבפול גם את השורה וגם את העמודה באותו מספר. ביוון ש-3 אינו ריבוע $\mathbb{Z}/5\mathbb{Z}$ לא נוכל לקבל בכיה את מטריצת היחידה. גם, הדטרמיננטה של המטריצה שקיבלו היא $2 \cdot 2 \cdot 2 \equiv 2 \cdot 3 \cdot 2 \equiv 2$. הדטרמיננטה של מטריצות חופפות נבדלת בכפל ביריבוע, אך לא ניתן $a^2 \det(I_3) = a^2 = 2$ כי 2 אינו ריבוע.

השיטה הזאת לא עובדת תמיד. ניתן מצב בו מטריצה אינה חופפת ליחידה אך בן בעלת דטרמיננטה שהינה

ריבוע. למשל, המטריצה $\begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \in \text{Mat}_3(\mathbb{Z}/5\mathbb{Z})$ בזאת.

תרגיל 4. יהי V מרחב וקטורי סופי-ימדי מעל $\mathbb{R}$. תהא g מכפלת פנימית על V ותהא h תבנית בילינארית סימטרית על V . הוכיחו שקיים בסיס B של V עבורו $[h]_B, [g]_B$ שתיהן אלבנסוניות.

פתרונות. נסמן $\dim_{\mathbb{R}}(V) := n$. יהי E בסיס אורותונורמלי של V ביחס ל- g , קיימים לפי גורם-شمידט. אז $Q \in \text{Mat}_n(\mathbb{R})$ בזאת, $[h]_E$ סימטרית כי h סימטרית, ובן יש ממשפט הפירוק הסקפטורי מטריצה $(\mathbb{R})$ שקיימים אלבנסוניות. $B := (Q^{-1}v_1, \dots, Q^{-1}v_n)$ אורתוגונלית עבורו $[h]_B = P_E^B Q^t$ אלבנסונית. נרצה שקיימים P_E^B , ולבן נגדיר $P_E^B = Q^{-1}h[Q]$

באשר $E = (v_1, \dots, v_n)$. אז

$$\begin{aligned}[g]_B &= (P_E^B)^t [g]_E P_E^B = Q^t [g]_E Q = Q^t I_n Q = Q^t Q = I_n \\ [h]_B &= (P_E^B)^t [h]_E P_E^B = Q^t [h]_E Q\end{aligned}$$

שתייהן אלכסוניות, כנדרש.

2 חוק האינרציה של סילבסטר

משפט 2.1 (סילבסטר). תהיו $A \in \text{Mat}_n(\mathbb{R})$ סימטרית. מספר הערכים החיוביים\שליליים על האלבסון של מטריצה אלכסונית החופפת ל- A אינו תלוי בבחירה של אותה מטריצה.

מסקנה 2.2. תהיו $A \in \text{Mat}_n(\mathbb{R})$ סימטרית. A חופפת למטריצה ייחידה מהצורה $\begin{pmatrix} I_{(n_+)} & & \\ & -I_{(n_-)} & \\ & & 0_{(n_0)} \end{pmatrix}$ מטריצה זאת נקראת צורת סילבסטר הקונוגית של A . n_+ ו- n_- נקראים אינדקס האינרציה החיובי והשלילי של A , בהתאם. ההפרש $n_+ - n_-$ נקרא הסיגנטורה של A .

הערה 2.3. משפט סילבסטר אומר באופן שקול תבנית בילינארית סימטרית g קיים בסיס C עבورو $[g]_C$ בצורת סילבסטר.

טענה 2.4. המספר n_+ הוא סכום הריבויים האלגבריים של הערכים העצמיים של A , המספר n_- הוא סכום הריבויים האלגבריים של הערכים העצמיים השליליים, והמספר n_0 הוא מימד הגרעין.

תרגיל 5. תהיו $A \in \text{Mat}_n(\mathbb{R})$ סימטרית.

1. הוכיחו כי A, A^3 חופפות.

2. הוכיחו כי אם A הפיכה, היא חופפת A^{-1} .

3. תהיו $B \in \text{Mat}_n(\mathbb{R})$ סימטרית ונניח כי

$$\begin{aligned}p_A(x) &= x^2 - 2 \\ p_B(x) &= x^2 + 2x - 3\end{aligned}$$

האם A, B בהכרח חופפות?

פתרון. 1. ל- A, A^3 יש אותו אינדקס אינרציה כי הערכים העצמיים של A^3 הם λ^3 עבור λ ערך עצמי של A . לכן ל- A, A^3 אותן צורת סילבסטר, וכך הן חופפות.

2. כמו קודם, כאשר הערכים העצמיים של A^{-1} הם $\frac{1}{\lambda}$ עבור λ ערך עצמי של A .

3. נמצא שורשים של הפולינומים.

$$\begin{aligned}x^2 - 2 &= (x + \sqrt{2})(x - \sqrt{2}) \\ x^2 + 2x - 3 &= x^2 + 3x - (x + 3) = (x - 1)(x + 3)\end{aligned}$$

לכן לפחות אחד מהפולינומים ערך עצמי אחד חיובי ואחד שלילי. לכן צורות סילבסטר של A, B שתייהן

$$\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{pmatrix}$$

ולכן הן חופפות.

תרגיל 6. מצאו את צורת סילבסטר של

$$A = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 1 & \cdots & 1 \\ 1 & 0 & -1 & \cdots & -1 \\ 1 & -1 & 0 & \cdots & -1 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 1 & -1 & -1 & \cdots & 0 \end{pmatrix} \in \text{Mat}_n(\mathbb{R})$$

פתרונות. כדי למצוא את צורת סילבستر, נחפש ערכים עצמיים. נשים לב כי 1 ערך עצמי מריבוי $1 - n$. אך הערך העצמי הנוסף הוא $1 - n + \dots - 1 = n - 1$. אם $n = 1$, מתקיים $(A) = A$. אחרת צורת סילבستر היא

$$\cdot \begin{pmatrix} I_{n-1} & \\ & -1 \end{pmatrix}$$

אלגוריתם 5.2. כדי למצוא בסיס C עבורו $[g]$ בצורת סילבستر נבצע את השלבים הבאים.

1. נמצא בסיס $(v_1, \dots, v_n)$ עבורו $\tilde{C} = (v_1, \dots, v_n)$ אלכסונית, בעדרת לבסן אורותוגונלי.

2. נגדיר

$$, u_i = \begin{cases} \frac{v_i}{\sqrt{|\lambda_i|}} & \lambda_i \neq 0 \\ v_i & \lambda_i = 0 \end{cases}$$

בדי לקובל $\{0, -1, 1\}$ לבלי i .

3. על ידי בחירת סדר מתאים של v_i נקבל בסיס C המקיים את הנדרש.

תרגיל 7. תהי $A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 1 \\ 1 & 1 & 2 \end{pmatrix}$. מצאו מטריצה $P \in \text{Mat}_3(\mathbb{R})$ עבורה $P^t AP$ בצורת סילבستر.

פתרונות. נתחיל במציאת ערכים עצמיים של A . נשים לב כי 1 ערך עצמי של A מריבוי 2. הערך העצמי הנוסף

הוא $B = \left(\begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \right)$. בסיס מתאים הוא $\text{tr}(A) - 2 \cdot 1 = 4$. בז'רנו נבצע את תהליך גרום-شمידט על כל אחד מהרכיבים העצמיים, כדי לקובל בסיס אורותוגונומי

$$\tilde{C} := (v_1, v_2, v_3) = \left(\begin{pmatrix} 1/\sqrt{3} \\ 1/\sqrt{3} \\ 1/\sqrt{3} \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1/\sqrt{2} \\ 0 \\ -1/\sqrt{2} \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -\sqrt{6}/6 \\ \sqrt{6}/3 \\ -\sqrt{6}/6 \end{pmatrix} \right)$$

נחלק את הוקטוריהם העצמיים ב- $\sqrt{\lambda_i}$ ונקבל בסיס

$$C := \left(\begin{pmatrix} 1/2\sqrt{3} \\ 1/2\sqrt{3} \\ 1/2\sqrt{3} \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1/\sqrt{2} \\ 0 \\ -1/\sqrt{2} \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -\sqrt{6}/6 \\ \sqrt{6}/3 \\ -\sqrt{6}/6 \end{pmatrix} \right)$$

תהי

$$P = \begin{pmatrix} 1/2\sqrt{3} & 1/\sqrt{2} & -\sqrt{6}/6 \\ 1/2\sqrt{3} & 0 & \sqrt{6}/3 \\ 1/2\sqrt{3} & -1/\sqrt{2} & -\sqrt{6}/6 \end{pmatrix}$$

ונקבל כי

$$P^t AP = I_3$$

בצורת סילבستر.

הערה 6.2. לעיתים חישוב הערכים העצמיים יכול להיות מסובך. נוכל בעצם למצוא את צורת סילבستر ואת הבסיס המתאים לה בלי מציאת המרכיבים העצמיים. לשם כך, נשים לב כי אם E מטריצה אלמנטרית, הbulbul $A \mapsto AE^t$ נקבע על פי אותן פעולות על عمودות A כמו פעולה E על השורות. נוכל אם כן לדרג את A לפי שורה ועמודה במקביל, באשר בכל שלב נבצע את אותה פעולה על השורות ואדי על העמודות (או להיפך). נקבל מטריצה P כמכפלת המטריצות האלמנטריות, שעבורה PAP^t תהיה בצורת סילבستر.